

CEVDET YILMAZ (2006) “*Geographical Researches On Çanakkale Region - Çanakkale Yöresi Coğrafya Araştırmaları (Türkiye)*”, **ÇANAKKALE II, Ekonomi ve Sosyo-Kültürü**, (Ed.: İ.Güran Yumuşak), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yay., Tarih Araştırma Serisi II, (525-535), İstanbul.

ÇANAKKALE YÖRESİ COĞRAFYA ARAŞTIRMALARI

GEOGRAPHICAL RESEARCHES ON ÇANAKKALE REGION (TÜRKİYE)

Cevdet Yılmaz*

ÖZET

Çanakkale yöresi ülkemizin az gelişmiş sahalarından biridir. Bunun nedeni bölgenin sahip olduğu potansiyelin henüz tam olarak değerlendirilememiş olmasıdır. Mevcut potansiyelinin ortaya çıkartılmasında coğrafi çalışmaların önemi büyüktür. Araştırmada Çanakkale yöresi ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan coğrafya çalışmaları tespit edilmiştir. Bunlar *kitap, tez, makale ve bildiri* başlıkları altında özetlenmiştir. Araştırmanın öncelikli amacı ilgilileri bu çalışmalardan haberdar etmektir. Çalışmanın diğer amacı ise, Çanakkale yöresi ile ilgili olarak bundan sonra yapılacak farklı disiplinlerdeki çalışmalar için mekânsal bir veri tabanı oluşturmaktır.

ABSTRACT

The Çanakkale area is one of the underdeveloped regions in Turkey. The reason for its underdevelopment is the fact that the potential economic sources of the region have not been fully evaluated. The geographical research carries big importance to bring the potential sources of a certain district. This study examined all geographical researches carried out related with Çanakkale area. Not only they have been classified as books, articles, theses and presentations, but also they have been summarized. So, the aim of this study is to get the attention of the people who are keen on or responsible for the region to these valuable researches. It further aims to provide a geographical database that can be utilized by researchers of various disciplines for a research on Çanakkale province.

GİRİŞ

“Coğrafyalarını bilmeyenler ülkelerinin nelere muktedir olduğunu veya olamadığını bilemezler”. Bu söz Türkiye’de beşerî coğrafyanın kurucularından Ord. Prof. Dr. Ali Tanoğlu’na aittir. Coğrafya bir mekân bilimidir ve insan ile yer arasındaki ilişkilerin nasıl olduğunu veya olması gerektiğini açıklamaya çalışır. İnsanın bulunduğu mekândan yararlanması ve onu kendi kontrolü altına alması o yeri tanıması ile mümkündür. Coğrafi araştırmaların amacı mekânı tanımak ve onun sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkararak üzerinde yaşadığı insanın hizmetine sunmaktır. Bir yerin veya bölgenin kalkınması ve orada bulunan insanların refah düzeyinin yükselmesi buna bağlıdır. Coğrafi çalışmalar da genellikle bu amaca hizmet ederler. Ayrıca coğrafya bilimi, jeoloji, botanik, meteoroloji, toprak vb. farklı bilim dallarında yapılan çalışmaları sentezleyerek, bilimler arasında bir köprü kurma misyonuna sahip önemli bir bilim dalıdır. Bu özelliği ile coğrafya, insanla ilgisiz gibi görünen temel bilimlere ait birçok konuyu da insanın istifadesine sunarak yine önemli bir görev üstlenmiş durumdadır.

Çanakkale ve yakın çevresi, ülkemizdeki bilimsel araştırmalar bakımından, üzerinde çok az çalışma yapılan sahalardan biridir. Çanakkale yöresi ile ilgili bilgiler daha çok Marmara Bölgesi’ni genel olarak ele alan eserler ile Çanakkale Boğazı’nı konu edinen çalışmalar içinde yer almaktadır. Aşağıda Çanakkale ve yakın çevresi ile ilgili olarak coğrafyacılar tarafından yapılmış ve Türk coğrafya literatüründe yer alan başlıca çalışmaların isimleri ve yer aldıkları kaynaklar verilmiştir. Şüphesiz verilen bu literatür içinde gözden kaçanlar

---

* Doç. Dr., 19 Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak., Coğrafya Bölümü, Samsun. cyilmaz@omu.edu.tr

olabileceği gibi, halen devam etmekte olan veya bitme aşamasına gelmiş çalışmalar da olabilir. Bu makalenin amacı öncelikle Çanakkale yöresi ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan çalışmalardan ilgilileri haberdar etmektir. Böylece coğrafyacılar tarafından benzer konuların tekrar ele alınması önlenebileceği gibi, hangi konuların ve yörelerin henüz araştırılmamış olduğu da ortaya konulmuş olmaktadır. Ayrıca bu vesile ile, farklı disiplinlerdeki bilimsel çalışmalar için de coğrafi bir alt yapı sunulmaktadır. Bilindiği gibi, ülkemizde bilimsel çalışma yapmak ve bunları yayınlamak mümkün olan en fazla sayıda kişi ve kuruma ulaştırmak oldukça güç ve maddî destek isteyen bir konudur. Bundan dolayı, yapılan birçok değerli çalışma çoğu zaman ilgili kurum veya kişilere ulaşmamaktadır. Bu eserlere ihtiyacı olan veya bunlardan yararlanmak isteyenlerin bunlara ulaşmak bir yana, böyle çalışmaların varlıklarından bile çoğu zaman haberdar olmamaları bizi böyle bir çalışma yapmaya sevk etmiştir.

Araştırmada Çanakkale ile ilgili kısmî bilgiler veren çeşitli genel coğrafya kitaplarından bahsedilmemiş, sadece doğrudan Çanakkale yöresini (il merkezi ve ilçeler ile yakın çevreyi) ele alan çalışmalara yer verilmiştir. Bunlar; *kitaplar*, YÖK'ün tez arşivinde bulunan coğrafya alanında yapılmış *doktora ve yüksek lisans tezleri*, ülkemiz üniversiteleri veya ilgili kurumları tarafından Türkçe veya kısmen yabancı dilde yayınlanan coğrafya dergilerindeki *bilimsel coğrafya makaleleri* ile kongre, sempozyum ve benzeri ulusal veya uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan, tam metni veya özeti yayınlanmış *bildirilerden* oluşmaktadır.

1. YAPILAN COĞRAFİ ÇALIŞMALARIN BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

Çanakkale yöresi ile ilgili olarak coğrafyacılar tarafından yapılan çalışmalar uzun yıllar Marmara Bölgesi geneli ile sınırlı kalmıştır. İlin ilçe ve köylerine kadar inen ayrıntılı araştırmalar özellikle son yıllarda yoğunluk kazanmıştır (*Tablo 1*). Bunda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin faaliyete geçmesi yanında, bu üniversitede istihdam edilen coğrafyacıların da önemli payı vardır.

Tablo 1: On yıllık dilimler itibariyle Çanakkale yöresi ile ilgili olarak yapılan bilimsel çalışma sayısı.

Yıllar	1938–1950	1951–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005
Araştırma Sayısı	4	2	5	8	18	34	70

Bugüne kadar yapılan çalışmalar bir tasnife tabi tutulduğunda ortaya çıkan sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz; 2005 yılı sonu itibariyle Çanakkale yöresi ile ilgili olarak 2 kitap, (3'ü doktora ve 14'ü yüksek lisans olmak üzere) 17 tez, ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış 51 bilimsel makale, ulusal veya uluslararası sempozyum, kongre, meslek haftası gibi bilimsel etkinliklerde sunulmuş 65 bildiri olmak üzere toplam 141 çalışma tespit edilmiştir. Bu çalışmaların 126'sı Türkçe, 15'i yabancı dilde (İngilizce) yazılmıştır. Yabancı dilde yapılan bu 15 çalışmanın 8'i Truva ile ilgilidir. Yine bu çalışmaların 46'sı Beşerî ve İktisadî Coğrafya, 87'si Fizikî Coğrafya ve 12'si de Bölgesel Coğrafya alanındadır. 106'sı tek yazarlı, 35'i ise ortak çalışmadır.

DPT'nin 2003 yılı verilerine Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasında Çanakkale İli Türkiye'deki 81 il içinde 24. sıradadır. İlçeler itibariyle bakıldığında ise 872 ilçe içinde ilk 100'e sadece merkez ilçe ile Bozcaada girmektedir. Yenice ilçesi 530. sıradaki konumu ile Çanakkale'nin en geri kalmış ilçesidir. Çanakkale ilinin Merkez İlçe dışında ikisi ada olmak üzere toplam 11 ilçesi, 34 belediyesi, 568 köyü bulunmaktadır. 2000 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre ilin toplam nüfusu 464.975' tir. 1990 yılı sayım sonucu ile karşılaştırıldığında, Çanakkale ilinin Türkiye ortalamasının altında kalan bir nüfus artışına sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de yıllık nüfus artışı %0 18 iken bu oran Çanakkale ilinde %0 7.29'dur. Bu oranlar bize Çanakkale ilinde nüfusu yerinde tutacak veya artmasını

sağlayacak yeterli düzeyde gelişmenin olmadığını göstermektedir. İlçelerin geri kalmışlık sıralaması ile yapılan coğrafi araştırmalar karşılaştırıldığında, bu ilçelerin bilimsel çalışma bakımından da fakir oldukları hemen dikkati çekmektedir (Tablo-2).

Tablo 2: Çanakkale'nin nüfus özellikleri, gelişmişlik sıralaması ve yapılan coğrafi çalışma sayısı.

İlçeler ve diğer araştırma sahaları	1990 Yılı toplam nüfusu ²	2000 Yılı toplam nüfusu ²	872 ilçe içinde gelişmişlik sırası ¹	Yapılan coğrafi araştırma sayısı
Merkez ilçe	81.435	104.205	39	12
Bozcaada	2.002	2.427	36	5
Gökçeada	7.948	8.875	118	11
Çan	51.613	52.929	121	1
Gelibolu	40.020	46.226	141	9
Eceabat	9.671	9.929	172	-
Ezine	34.234	35.301	187	3
Biga	75.513	77.169	201	9
Lâpseki	24.545	26.034	283	2
Ayvacık	30.534	30.502	292	3
Bayramiç	31.949	32.314	367	3
Yenice	42.798	39.064	530	3
İl geneli	-	-	-	35
Çanakkale Boğazı	-	-	-	16
Truva	-	-	-	19
Behramkale / Assos	-	-	-	11
Tuzla / Kestanbol	-	-	-	1
TOPLAM	432.263	464.975	-	141

¹ DİNÇER, B. - ÖZASLAN, M. (2004) **İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**, DPT Yay., Ankara. ² DİE 1990 ve 2000 yılı nüfus sayım sonuçları.

2. YAPILAN COĞRAFİ ÇALIŞMALAR

2.1. Kitaplar

BİLGİN, T. (1969) **Biga Yarımadası Güneybatı Kısımının Jeomorfolojisi**, İst. Üniv. Coğrafya Enstitüsü Yay. No:55, İstanbul.

YAŞAR, O. (2004) **Çanakkale İli'nde Tarıma Dayalı Sanayiler**, Çantay Kitapevi Yayınları, (2. Baskı), İstanbul, 2004.

2.2. Doktora ve yüksek lisans tezleri

2.2.1. Doktora tezleri

ÇAMURCU, H. (1999) **Biga Çayı Havzası'nın Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası** Marmara Üniv. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

KOCA, N. (2003) **Lâpseki İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası**, Atatürk Üniv. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.

TEZCAN, Ş. (2003) **Çanakkale'de Şehirselleşme ve Mekânsal Değişim**, İstanbul Üniv. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

2.2.2. Yüksek Lisans Tezleri

AKBULAK, C. (1999) **Türkiye'de Deri Sanayi ve Biga Deri Sanayi'ne Coğrafi Bir Bakış**, İst. Üniv. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

- AKIN, S. (2002) **Tuzla Ovası'nda (Ayvacık-Çanakkale) Arazi Kullanımı**, ÇOMÜ, Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- ÇAMURCU, H. (1994) **Çanakkale İli Karacaören Köyü Arazi Kullanımı**, İ.Ü. Dz. Bil. ve Coğ. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ÇAVUŞ (EKREM), C. Z. (2004) **Çanakkale'de Şehirleşmenin Fiziki Potansiyeli Kullanımı ve Alternatif Alanların Belirlenmesi**, ÇOMÜ, Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- ERTAN, Ş. (1988) **Çan Havzasının Jeomorfolojisi**, İ.Ü. Deniz Bil. ve Coğrafya. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- GÖKÇE, N. (1988) **Saros Körfezi Kuzeydoğusu ve Evreşe Ovası Dolaylarının Jeomorfolojisi**, İ.Ü. Deniz Bil. ve Coğrafya. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- HOCAOĞLU, Ş. (1984) **Bozcaada'nın Fiziki Coğrafyası**, Ege Ün. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- ILGAR, R. (1994) **Çanakkale Boğazı ve Yakın Çevresinin Ekolojisi**, İ.Ü. Dz. Bil. ve Coğ. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- IŞIK, Ş. (1990) **Biga Yarımadası'nın Ezine-Bayramiç Kesiminde Beşeri ve İktisadi Coğrafya Araştırmaları**, Ege Ün. Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- KABAKÇI, H. (1999) **Yenice ve Çevresinde Tütüncülük**, ÇOMÜ Sos. Bil. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- KAHRAMAN, N. (1984) **Gökçeada Kuzeydoğusunun Jeomorfolojisi**, İ.Ü. Dz. Bil. ve Coğ. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- KIRAY, A. (1997) **Biga İlçesi Coğrafyası**, Gazi Ün. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- SEREMET, M. (2004) **Çanakkale'de Yerleşme ve Arazi Kullanımı**, ÇOMÜ, Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- YILMAZ, K. (1988) **Karabiga-Kemer Arasının Kıyı Jeomorfolojisi**, İ.Ü. Dz. Bil. ve Coğ. Enst., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

2.3. Ulusal veya uluslararası dergilerde yayınlanan bilimsel makaleler

- ARDEL, A. (1955) “*Evreşe Ovası*”, **Türk Coğrafya Dergisi**, Sayı: 15-16, (191–192), İstanbul.
- BİLGİN, T. (1968) “*Kaz Dağı ve Üzerindeki Periglasiyal Şekiller hakkında*”, **Türk Coğrafya Dergisi**, Sayı: 20, (114–123), İstanbul.
- DARKOT, B. (1938) “*Boğazların Menşei*”, **Coğrafi Araştırmalar-I**, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. No: 4, (1–14), İstanbul.
- DARKOT, B. (1945) “*Çanakkale*”, **İslam Ansiklopedisi**, Cilt:3, (331–340), İstanbul.
- DARKOT, B. (1952) “*Çanakkale Boğazı'nın Coğrafyası*”, **7. Üniversite Haftası (Çanakkale) Bildirileri**, İstanbul Üniversitesi, Yay. No:537, (87–95), İstanbul.
- DOĞANER, S. (1994) “*Çanakkale Boğazı Kıyılarının Coğrafyası*”, **Türk Coğrafya Dergisi**, Sayı: 29, (125–159), İstanbul.

- DÖNMEZ, Y. (1967–68) “*Trakya'nın Bitki Örtüsünün Coğrafi Şartları-I*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 24–25**, (99–157), İstanbul.
- EFE, R. (1993) “*Marmara Denizi Güneyinde, Karabiga-Tahirova Arasındaki Kıyı Kesiminin Çevresel Jeomorfolojisi*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 28**, (293–306), İstanbul.
- EFE, R. (1994) “*Biga Yarımadasında Neotektoniğin Jeomorfolojik İzleri*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 29**, (209–242), İstanbul.
- EFE, R. (1999) “*Güney Marmara Bölümü Batısında Toprak Oluşumunu Etkileyen Coğrafi Faktörler ve Toprakların Özellikleri*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 34**, (193–209), İstanbul.
- ERGİNAL, A.E., - ÖZTÜRK, B. - CÜREBAL, İ. (2003) “*Kepez Çayı Havzası'nın Jeomorfolojik Özelliklerinin Morfometrik Açından İncelenmesi*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 39**, (23-43), İstanbul.
- ERGİNAL, A.E. - ERGİNAL, G. (2003) “*Çanakkale Şehrinde Yer Seçiminin Jeomorfolojik Açından Değerlendirilmesi*”, **Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:9**, (93–116), Erzurum.
- EROL, O. (1968) “*Çanakkale Boğazı Çevresinin Jeomorfolojisi Hakkında Ön Not*”, A.Ü. DTCF, **Coğrafya Arş. Dergisi, Sayı:2**, (53–88), Ankara.
- EROL, O. (1971) “*Gelibolu Yarımadasının Batı Kıyılarında Yalıtışı Teşekkülleri*”, A.Ü. DTCF, **Coğrafya Arş. Dergisi, Sayı: 3–4**, (1–12), Ankara.
- EROL, O. (1972) “*Truva Çevresinin Foto- Jeomorfolojik Haritası*”, **Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:4**, (9–20), Ankara.
- EROL, O.- NUTTAL, C.P. (1972) “*Çanakkale Yöresinin Bazı Denizel Kuvaterner Depoları*”, A.Ü. DTCF, **Coğrafya Arş. Dergisi, Sayı: 5–6**, (27–103), Ankara.
- EROL, O. (1985) “*Çanakkale Yöresi Güney Kesiminin Jeomorfolojisi*”, **Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:13**, (1–7), Ankara.
- EROL, O. (1987) “*Çanakkale Yöresinde Kuvaterner Kıyı Oynamaları*”, A.Ü. DTCF, **60. Yıl Armağanı**, (179–187), Ankara.
- EROL, O.-İNAL, A. (1988) “*Çanakkale Yöresi Karacaviran Köyü Çevresindeki Kuvaterner Depoları ve Denizel Fasiyesleri*”, **Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:9**, (1–35), Ankara.
- ERTEK, T.A.-ERGİNAL, A.E. (2003) “*Physical properties of beach rocks on the coasts of Gelibolu Peninsula and their contribution to the Quaternary sea level changes - Gelibolu Yarımadası Kıyılarındaki Yalıtışlarının Fiziksel Özellikleri ve Kuvaterner Deniz Seviyesi Değişimlerine Katkısı*”. **Turkish Journal of Marine Science, V:9, No:1**, (31–49), İstanbul.
- ERTİN, G. (1992) “*Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarının Coğrafi Yönden İncelenmesi*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 27**, (187–209), İstanbul.
- ERTİN, G. (2000) “*Edremit Körfezi Çevresinde Zeytin Üretimi*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 35**, (223–246), İstanbul.
- ERTİN, G. (2001) “*Biga Yarımadasında Madencilik*”, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, **Coğrafya Dergisi, Sayı: 9**, (81–107), İstanbul.
- GÜNER, İ.-YAZICI, H. (2000) “*Çanakkale Boğazı'nda Ulaşım*”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 35**, (25–50), İstanbul.

- GÜNAL, N. (1993) “Marmara ve Ege Bölgelerindeki Kır Yerleşmelerinin Yükselti Kademelerine Göre Dağılışı”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 28**, (143–154), İstanbul.
- GÜNGÖRDÜ, M (1993) “Güney Marmara Bölümünün (Batı Kesimi) Bitki Coğrafyası-I; Yetiştirme Şartları”, Gazi Üniversitesi, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1**, (335–350), Ankara.
- GÜNGÖRDÜ, M. (1993–1996) “Güney Marmara Bölümü (Batı Kesimi) Bitki Örtüsünün Coğrafi Dağılışı”, İ. Ü. Edebiyat Fakültesi, **Coğrafya Dergisi, sayı 4**, (55–112), İstanbul.
- GÜNGÖRDÜ, M. (2001) “Güney Marmara Bölümünün Batı Kesiminde Kuru Orman, Maki ve Psödomaki'nin Coğrafi Dağılışı”, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, **Coğrafya Dergisi. Sayı: 9**, (1–16), İstanbul.
- HOCAOĞLU, Ş. (1985) “Bozcaada'nın Fiziki Coğrafyası”, **Ege Coğrafya Dergisi, Sayı:3**, (175–199), İzmir.
- ILGAR, R. - GÜVEN, K.C. (2002) “Oil and Detergent Pollution on Coastal Areas of Dardanelles in 1996-1997”, **Turkish Journal of Marine Sciences Volume 8, Number 1**, (3), İstanbul.
- ILGAR, R. (2002) “Çanakkale Boğaz Ekosisteminde Ulaşım Faaliyetleri”, **Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:8**, (45–59), Erzurum.
- İŞİK, Ş. (1992) “Ezine-Bayramiç Çevresinde Kır Meskenleri”, **Ege Coğrafya Dergisi, Sayı: 6**, (101–117), İzmir.
- KOCA, N. (2004) “Lâpseki İlçesi 'nde Köy Yerleşmeleri”, **Doğu Coğrafya Dergisi. Sayı: 12**, (143–167), Erzurum.
- KOCA, N. (2005) “Atikhisar Barajı'nın (Çanakkale) Çevresel ve Ekonomik Etkileri”, **Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 14**, (209–233), Erzurum.
- KOCA, N. (2005) “Çanakkale'de Zeytin Yetiştiriciliğinin Coğrafi Esasları”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, (Baskıda), İstanbul.
- KURTER, A. (1989) “Gökçeada Jeomorfolojisi-I”, **İ.Ü. Dz. Bil ve Coğ. Enst. Büteni, Sayı:6**, (47–60), İstanbul.
- MATER, B.-GÖNENÇGİL B.(1996) “Biga'da Dericiliğin Çevresel Yükü ve Çözüm Önerileri”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 30**, (7–11) İstanbul.
- ÖNGÖR, S. (1968) “İmroz Adasında Tipik Bir Yerleşme Şekli”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 20**, (72–82) İstanbul.
- ÖZTÜRK, B. (1989) “Gökçeada'nın İklimi”, **İ.Ü. Dz. Bil ve Coğ. Enst. Büteni, Sayı:6**, (187–202), İstanbul.
- ÖZTÜRK, B. - ERGİNAL, A.E. (2001) “Sarıçay Havzasının Jeomorfolojisi”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:36**, (49–86), İstanbul.
- SOYKAN, A. (2001) “Kaklım (Yenice-Çanakkale) Havzasının Jeomorfolojisi”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 37**, (107–132), İstanbul.
- TUNCEL, M. (1993) “Çanakkale”, **DİA, Cilt: 8**, (197–199), İstanbul.
- TUNCEL, M. (1993) “Çanakkale Boğazı”, **DİA, Cilt: 8**, (199–203), İstanbul.
- YALÇINLAR, İ. (1949) “Çanakkale Boğazı'nın Jeomorfolojisi Üzerinde Müşahedeler”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 11–12**, (129–138), İstanbul.

- YALÇINLAR, İ. (1988) “Gökçeada'nın Jeomorfolojisi”, **İ.Ü. Coğ. Enst. Dergisi, Sayı:23**, (239–256), İstanbul.
- YAŞAR, O. (2001) “Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı (Barış Parkı), Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:36**, (171–201), İstanbul.
- YAŞAR, O. (2002) “Çanakkale İli'nde Taş ve Toprağa Dayalı Sanayiler”, **Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 38**, (83–103), İstanbul.
- YAŞAR, O. (2004), “Çanakkale İli'nde Tarıma Dayalı Sanayiler”, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı**, ÇOMU Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi, **Sayı:2**, (257–300), Çanakkale.
- YAŞAR, O. (2005), “Bozcaada'nın Turizm Coğrafyası”, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı**, ÇOMU Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi, **Sayı:3**, (209–245), Çanakkale.
- YAŞAR, O. (2006) “Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Gökçeada (İmroz)”, Fırat Üniversitesi **Sosyal Bilimler Dergisi**, (Baskıda), Elazığ.
- YÜCEL, T. (1966) “İmroz'da Coğrafya Gözlemleri”, A.Ü. **DTCF, Coğrafya Arş. Dergisi, Sayı:1**, (65–108), Ankara.

2.4. Ulusal veya uluslararası kongre, sempozyum, kurultay vb. organizasyonlarda sunulan ve tam metni ya da özeti yayınlanmış bulunan tebliğ, bildiri ve sunular

- AKOVA, S.B. (2005) “Gökçeada'da Tarımsal Faaliyetler”, **Ulusal Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı** (Ed. S. Avcı-H.Turoğlu), (41–49), İst. Ün. ve Türk Coğrafya Kurumu Yay., İstanbul.
- ÇAMURCU, H.(2000) “Cumhuriyet Döneminde Gelibolu Yarımadasında Nüfus Sayımları Hakkında Bir Değerlendirme”, **Türk Coğrafya Kurumu 28. Coğrafya Meslek Haftası** (10–12 Haziran 1998) **Bildiri Kitabı**, (273–285), İstanbul.
- ÇAMURCU, H. (2001) “Çanakkale Şehrinin Gelişiminde Karşılaşılan Sorunlar”, **Türk Coğrafya Kurumu**, (17–19 Mayıs 2001), **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.
- DARKOT, B. (1975) “Çanakkale Boğazı”, **24. Coğrafya Meslek Haftası**, Trabzon.
- EFE, R. - INCEKARA, S. - DEMIRCI, A. - KARAKUYU, M. (2000) “Sustainable Land use and Management Along Turkey's Aegean Coastal Zone (NE Mediterranean)”, **International Conference on The Future of the Mediterranean Rural Environment: Prospects for Sustainable Land use and management**, 8–12 May 2000, Book of Abstract, (147–149), Menemen, Izmir, Turkey.
- ERGİNAL, A.E. - ERTEK, T. A. (2002) “Çanakkale Boğazı Havzasının Faylı Akarsu Vadilerinde Jeomorfolojik Araştırmalar”, (Ed. E. Özhan ve N. Alpaslan). **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı, Bildiriler Kitabı**, (1271–1281), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- ERGİNAL, A.E. - ERTEK, T. A. (2004) “Çanakkale'de Kentsel Gelişimi Etkileyen Doğal Faktörler”, **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı, Bildiriler Kitabı Cilt 1**, (Ed. E. Özhan), (333–342), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- EROL, O. (1975) “Çanakkale Boğazının Kuvaterner Depoları”, **24. Coğrafya Meslek Haftası**, Trabzon.

- EROL, O. (1981) “*Biga Yarımadası Jeomorfolojisi Araştırmasının Morfotektonik Sonuçları*”, **Türkiye Jeoloji Kurumu Teknik Kurultayı Bildiri Özetleri**, (16), Ankara.
- ERTEK, T.A. - ERGİNAL, A.E. (2002) “*Gelibolu Yarımadası Kıyılarında Yalıtışı Oluşumunun Kuaterner Deniz Seviyesi Değişimiyle İlişkisi*” (Ed. E. Özhan, N.Alpaslan). **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı**, Türkiye Kıyıları 02, **Bildiriler Kitabı**, (1261–1270), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- ERTEK, T. A. - ERGİNAL, A. E., - GAZIOĞLU, C., - YÜCEL, Z.Y. (2003) “*Tectonically - Induced Drainage Development In Gelibolu Peninsula*”, **Proceedings of the Sixth International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, Medcoast 03, Vol. 3**, (1795-1804), Medcoast 03, Ravenna, Italy.
- GARİPAĞAOĞLU, N. (2001) “*Çanakkale’de Hava Kirliliğini Doğuran Sebepler ve Etkili Olan Coğrafi Faktörler*”, Türk Coğrafya Kurumu, (17–19 Mayıs 2001), **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.
- GÖBEL J. - SATIR M.- KADEREIT A.- WAGNER G.A.- KAYAN İ. (2003) “*Stratigraphy, Geochemistry and Geochronometry of Sedimentary Archives Around Hisarlık Hill - A Pilot Study*”, **Troia and the Troad, Scientific Approaches**, (341–359), (Ed. G.A. Wagner, E. Pernicka, H-P. Uerpman), Springer.
- ILGAR, R. (2000) “*Çanakkale İlindeki Çevre Kirliliğinin Mekânsal Etkileri*”, **Güney Marmara Bölümü Mekânsal Sorunlar ve Çözümler Sempozyumu**, Türk Coğrafya Kurumu 29. Coğrafya Meslek Haftası, Çanakkale
- ILGAR, R. (2002) “*Çanakkale Boğazı Deniz Ekosisteminin Bulanıklık Durumunun Uzaktan Algılama Yöntemiyle Değerlendirilmesi*” **2. Coğrafi Bilişim Günleri**, (30–31 Ekim 2002), Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- ILGAR, R. (2002) “*Çanakkale Boğaz Ekosisteminde Ekonomik Değeri Olan Canlı Türlerine Yönelik Eylemler*” **Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları IV Ulusal Konferansı**, Türkiye Kıyıları 02, (5–8 Kasım 2002), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- ILGAR, R. (2003) “*Çanakkale’de Rüzgâr Enerji Potansiyeli*”, **Türkiye Kıyıları Rüzgâr ve Dalga İklimi Birinci Ulusal Çalıştayı**, (11–12 Nisan 2003), ODTU, Ankara.
- ILGAR R. (2004) “*Gelibolu Milli Parkı Kıyıları Üzerine Jeolojik ve Jeoekolojik Saptamalar*”, **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı**, Türkiye Kıyıları 04, (4–7 Mayıs 2004), **Bildiriler Kitabı, Cilt:2**, (975–981), Adana.
- ILGAR, R. (2004) “*Sivil Toplum Kuruluşları ve Çevresel Yaklaşımların Yoğun İlgisine Neden Olan Madencilik Çanakkale İlindeki Durumu*”, **I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi**, Çanakkale.
- ILGAR, R. – ORTA, L. (2004) “*The Geographical Factors Have Influence on Sport and as a Result of This, the Valuation of the Sport Activities Appear in Çanakkale*”, The 10th ICHPER SD European Congress and the TSSA **8th International Sports Science Congress**, Antalya, Turkey.
- ILGAR R.- ONMUŞ, H. (2004) “*Çanakkale Boğaz Ekosisteminde Su Sporları Rekreasyon Potansiyeli*”, **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı**, (4–7 Mayıs 2004), Türkiye Kıyıları 04, **Bildiriler Kitabı, Cilt:2**, (945–954), Adana.
- İBRAHİMOV, A.-ÇALIŞKAN, V. (2005) “*Bir Kültür Transferi Örneği: Gelibolu’da Beyaz Ruslar (1920–1923)*”, **Ulusal Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı** (Ed. S. Avcı-H.Turoğlu), (223–231), İst. Ün. ve Türk Coğrafya Kurumu Yay., İstanbul.

- KAYAN, İ.- KRAFT J.C.- EROL O. (1980) “*Truva (Çanakkale) Çevresinde Holosen Transgresyonu*”, **TÜBİTAK VII. Bilim Kongresi Tebliğleri**, Yer Bilimleri Sektörünü, (237–250), Ankara.
- KAYAN, İ.- KRAFT, J.C.- EROL, O. (1980) “*Truva Doğal Çevresinin Son 15.000 Yılda Değişimleri*”, **Bilim ve Teknik**, Sayı:155, (8–13), TÜBİTAK Yay. Ankara.
- KAYAN, İ. (1990) “*Troia ve Çevresinin Paleocoğrafik Gelişimi Üzerine Yeni Veriler*”, T.C. Kültür Bakanlığı, **12. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu**. Ankara.
- KAYAN, İ. (1991) “*Troia Kazıları ve Jeomorfolojik Değerlendirmeler*”, **Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi**, 4 Nisan 1991, İzmir.
- KAYAN, İ. (1991) “*Sondaj ve C14 Verileri Işığında Troia Kuzey Eteğindeki Kıyı Çizgisi ve İlk Kültür Tabakaları*”, T.C. Kültür Bakanlığı, **13. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu**. Çanakkale.
- KAYAN, İ. (1992) “*Troia Batı Limanı, Kanal ve Kesiktepe*”, T.C. Kültür Bakanlığı, **14. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu**. Ankara.
- KAYAN, İ. (1994) “*Troia Bay and Potential Harbour Sites in Bronze Age*”, **29Th International Symposium on Archaeometry**, (9 -14 May 1994), Ankara - Turkey.
- KAYAN, İ. (1995) “*The Troia Bay and Supposed Harbour Sites in The Bronze Age*”, **Studia Troica, Band:5**, (211–235), Germany.
- KAYAN, İ. (1997) (Çeviri) “*Troia Aşağı Şehir Eteklerinde Çıplak Vadisinin Jeomorfolojik Gelişimi ve Arkeolojik Materyal Katkılı Alüvyon Katmanları*”, T.C. Kültür Bakanlığı, **19. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu**, (26–30 Mayıs 1997), **Bildiriler Kitabı, Cilt:2**, (1–18), Ankara.
- KAYAN, İ. (1997) “*Troia'da Son 6000 Yılda Doğal Çevre Değişimleri*”, **Yerleşim ve Çevre Sorunları: Çanakkale İli Sempozyumu. Bildiriler Kitabı** (Ed. A. Filibeli). Dokuz Eylül Üniversitesi ve Çanakkale Belediyesi, (9–13 Eylül 1996), Çanakkale.
- KAYAN, İ. (2000) “*The Water Supply Of Troia*”, **Studia Troica, Band: 10**, (135–144), Germany.
- KAYAN, İ. (2001) “*Troia Yöresinin Yüzey Şekilleri*”, İTÜ-AYBE, **Türkiye Kuvaterner Çalıştayı** (21-22 Mayıs 2001) **Makaleler ve Özetler Kitabı**, (309-314), İstanbul.
- KAYAN, İ. (2001) “*Kuzey Ege Kıyılarımızın Kuvaterner Jeomorfolojisi*”, **Troia; Düş ve Gerçek**. Homer Yay., (80-90), İstanbul.
- KAYAN, İ. (2001) “*Karamenderes Ovası ve Troia*”, Türk Coğrafya Kurumu, (17–19 Mayıs 2001), **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.
- KAYAN, İ.- ÖNER E.- UNCU L.- HOCAOĞLU B.- VARDAR S. (2003) “*Geoarchaeological Interpretations of the Troian Bay*”, **Troia and the Troad, Scientific Approaches**, (379–401) (Ed. G. A. Wagner, E. Pernicka, H.P. Uerpmann), Springer.
- KAYAN, İ. (2005) “*Karamenderes Deltasının (Çanakkale) Holosen Stratigrafisi ve Troia Jeoarkeolojisi Bakımından Değerlendirilmesi*”, **Türkiye Kuvaterner Sempozyumu 5. Bildiriler Kitabı**, (77-81), İTÜ, Avrasya Yerbilimleri Enst., İstanbul.
- KOÇ, T. (2001) “*Çanakkale'de Yağış Potansiyeli*”, Türk Coğrafya Kurumu **29. Coğrafya Meslek Haftası**, (17–19 Mayıs 2001), Çanakkale.

- KOÇ, T. (2002), “*Ezine’de Kuraklık Sorunu ve Çözüm Önerileri*”, Yerel Tarih Topluluğu, **Geçmişten Geleceğe Ezine Sempozyumu**, 24 Mayıs 2002, Ezine.
- KOÇ, T. - İRDEM, C. (2003) “*Çanakkale Çevresinin Yer Şekli Özellikleri*” **Çanakkale İli Mevcut Durum Raporu**, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale.
- KOÇ, T. - İRDEM, C. (2003) “*Çanakkale Çevresinin Litolojik Özellikleri*” **Çanakkale İli Mevcut Durum Raporu**, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale.
- KOÇ, T. (2003), “*Çanakkale’de Yerel Gündem 21 Uygulamasında Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Yeri*” **Proceedings of International XII. Turkish Symposium on Artificial Intelligence and Neural Networks – TAINN 2003**, July 02–04, Çanakkale, Turkey.
- KOÇ, T. (2004), “*Urbanization as an Inevitable Risk to the Groundwater System in Turkey: Lessons from Çanakkale and Balıkesir Cities*” **NATO Advanced Study Institute (ASI), Proceedings of the International Conference on Sustainable Land Use and Management**, (6–15 August 2004), Bakü, Azerbaycan.
- KOÇ, T. - ÇAVUŞ, Z. (2004) “*Çanakkale Boğazının Petrol Kirliliğine Karşı Duyarlılık Derecesinin Belirlenmesi*”, **Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları V. Konferansı**, Türkiye Kıyıları 04, **Bildiriler Kitabı** (Ed: E. Özhan - H. Evliya), (737–746), Adana.
- KOÇ, T. – TÜRKEŞ, M.-ÇALIŞKAN, V.-SARIŞ, F.-İRDEM, C.-ÇAVUŞ, C.-SAĞLAM, A. (2005) “*22–25 Ocak 2004 Çanakkale Kar Fırtınası Afetinin Yarattığı Sosyal Etkilerin Mahalle Ölçeğinde Değerlendirilmesi*”, **Ulusal Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı** (Ed. S. Avcı-H.Turoğlu), (267–276), İst. Ün. ve Türk Coğrafya Kurumu Yay., İstanbul.
- KRAFT, J.C.- KAYAN, İ.- EROL, O. (1980) “*Geomorphic Reconstructions in the Environs of Ancient Troy*”, **Science; American Association for the Advancement of Science, Vol. 209, No: 4458**, (776–782).
- KRAFT, J.C.- KAYAN, İ – EROL, O. (1982) “*Geology and Paleogeographic Reconstructions of the Vicinity of Troy*”, **Troy the Archaeological Geology, Supplementary Monograph 4**. (11 – 41), (Ed. By Rapp G. Jr. and Gifford J.A.), Princeton Univ. Press for Univ. Cincinnati, U.S.A.
- KRAFT, J.C.- EROL, O. -KAYAN, İ (1982) “*Truva (Çanakkale) Çevresinde Holosen Transgresyonu*”, **TÜBİTAK VII. Yer bilimleri Kongresi Seksiyonu Tebliğleri**, (237-250), Ankara.
- KRAFT, J.C. – KAYAN, İ.- BRÜCKNER, H.- RAPP, G. (2003) “*Sedimentary Facies Patterns and the Interpretation of Paleogeographies of Ancient Troia*”, **Troia and the Troad, Scientific Approaches** (Eds. G.A. Wagner, E. Pernicka, H. P. Uerpmann), Springer.
- KRAFT, J.C. – RAPP, G.- KAYAN, İ.- LUCE, J.V. (2003) “*Harbor Areas at Ancient Troy: Sedimentology and Geomorphology Complement Homer's Iliad*”, **Geology** (Geological Society of America). **February v. 31, No: 2**, (163–166).
- MATER, B. (1991) “*Çanakkale’nin Katı Atık Sorunu ve Çözüm Önerileri*”, Marmara Belediyeler Birliği, **Belediyeler Katı Atık Semineri**, Çanakkale.
- ÖNER, E. (2001) “*Büyükdere Aşağı Vadisinin (Gökçeada) Alüvyial Jeomorfolojisi ve Yeni Bademli Höyüğü Çevresinin Paleocoğrafyası*”, Türk Coğrafya Kurumu, (17–19 Mayıs 2001), **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.

- ÖZEY, R. (2001) “1913’te Hüdavendigâr Vilayeti, Karesi ve Biga (Kal’a-yı Sultaniye) Mutasarrıflıkları”, (17–19 Mayıs 2001), Türk Coğrafya Kurumu, **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.
- SEZGİNER, T. - ERDEMİR, C. Ç. (2001) “Dünya Kültür Mirası Olan Troia’nın Geleceği Üzerine Araştırmalar”, **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları III. Ulusal Konferansı**, Türkiye Kıyıları 01, Bildiriler Kitabı; (Editörler: E.Özhan & Y. Yüksel), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- SOYKAN, A. (2001) “Pazarköy (Yenice-Çanakkale) Havzasının Jeomorfolojisi”, Türk Coğrafya Kurumu, (17–19 Mayıs 2001), **29. Coğrafya Meslek Haftası**, Çanakkale.
- ŞAHİN, C. (2005) “Gökçeada’nın Nüfus Özellikleri”, **Ulusal Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı** (Ed. S. Avcı-H. Turoğlu), (679–688), İst. Ün. ve Türk Coğrafya Kurumu Yay., İstanbul.
- ŞEREMET, M.- KOÇ, T. (2004) “Kentleşme ve Arazi Kullanımı”, **Çanakkale Yerleşmesinin Durum Raporu 2003**, (Ed. Talat KOÇ.), (338–356), Çanakkale Kent Konseyi Yayınları No:2, Çanakkale.
- TAGİL, Ş. (1996) “Çanakkale’de Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli”, **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi**, (28 Haziran 1996), Çanakkale.
- YALÇINLAR, İ. (1948) “Çanakkale Boğazı Çevresinde Coğrafi Gözlemler”, Türk Coğrafya Kurumu, **6. Coğrafya Meslek Haftası**, İstanbul.
- YALÇINLAR, İ. (1975) “Çanakkale Bölgesi’nin Jeomorfolojisi”, Türk Coğrafya Kurumu, **24. Coğrafya Meslek Haftası**, Trabzon.
- YAŞAR, O. (2002) “Çanakkale İli’nde Gıda Sanayii”, **29. Coğrafya Meslek Haftası**, (17–19 Mayıs 2001), **Bildiriler Kitabı**, Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, (127–160), İstanbul.
- YAŞAR, O. (2003) “Sanayi Coğrafyası Açısından Türkiye’de Düşük Alkollü İçkiler Sanayii ve Çanakkale İli (Bozcaada) Örneği”, **Sırrı Erinç Sempozyumu** (11–13 Eylül 2003), İstanbul Üniversitesi, (366–372), İstanbul.
- YENİCİ, E. - KOÇ, T. (2004) “Çanakkale Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli”, **V. Ulusal Temiz Enerji Sempozyumu, Bildiri Kitabı**, 28–28 Mayıs 2004, İstanbul.
- YILMAZ, D. (1997) “Kıyılarımızda Kirlilik, Boğazlarda Trafik Sorunlarımız”, **Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I. Ulusal Konferansı**, Türkiye Kıyıları 97, **Bildiriler Kitabı**, (Editör: E. Özhan), Ankara.

SONUÇ

Çanakkale yöresinin coğrafi kaynaklarının tespitini amaçlayan bu çalışmanın hazırlanması sırasında tespit edilen en önemli husus, Çanakkale yöresinin ülkemizin en az bilinen ve üzerinde en az araştırma yapılan sahalarından birisi olduğudur. Bu araştırma eksikliği Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nin henüz yeni olması yanı sıra, yerel yönetimlerin bilimsel çalışmalara karşı (destek anlamında) duyarsızlığından da kaynaklanmış olabilir.

Yapılan araştırmalar genellikle Çanakkale Şehri ve yakın çevresi ile Çanakkale Boğazı ve Truva üzerine yoğunlaşmıştır. Yapılan çalışmaların yaklaşık % 65’i fizikî coğrafya ağırlıklıdır. Bunların önemli bir kısmı daha çok bilimsel gayelerle yapılmış, doğrudan Çanakkale ilinin gelişme ve kalkınmasına katkı sağlayacak türde olmayan araştırmalardır. Örneğin jeomorfolojik çalışmalar içinde önemli bir yer tutan deniz seviyesi değişiklikleri vb.

konular bu grupta değerlendirilebilir. Yapılan araştırmalarda dikkat çeken bir diğer husus ta, bunların % 90'lara varan büyük kısmında mevcut durumun tespitinin yapılmış olması, ileriye dönük herhangi bir önerinin getirilmemesidir.

ÖNERİLER

1. Türk Coğrafya Kurumu tarafından 17–19 Mayıs 2001 tarihinde Çanakkale'de düzenlenen 29. Coğrafya Meslek Haftası ve bu bildirinin sunulduğu Uluslararası Çanakkale Kongresi gibi coğrafya yanında diğer bilim dalların da kapsayacak şekilde düzenlenen kongre ve sempozyumlar belli aralıklarla tekrar edilmelidir. Bunlar ulusal ölçekte değil, ilçeler düzeyinde yerel ölçekte de yapılabilir. Böylece bilim adamlarının dikkati bu bölgeye, Çanakkale'ye çekilmiş olacaktır. Kongre ve sempozyumlarda sunulan bildiriler ile Çanakkale ile ilgili olarak çeşitli dergilerde yayınlanmış makaleler “Çanakkale Yıllığı” vb. isimler altında yayınlanacak ortak kitaplarda toplanarak ilgililerin bu bilgilerden haberdar olması sağlanmalıdır. Yine bu bilgiler İnternet ortamında valilik, kaymakamlık veya belediyelerin sitelerinde sürekli açık tutulmalıdır. Böylece hangi konularda bilgi olduğu ve hangi sahalarda bilgi eksikliği olduğu görüleceği için gereksiz yere konu tekrarları olmayacak, mevcut bilgilerin üzerine daha fazlası ve daha iyisinin konulmasının önü açılmış olacaktır.

2. Bilindiği gibi ülkemizde üniversiteler ile onların buldukları yerlerin idarî, iktisadî ve sosyal kesimleri arasında arzu edilen diyalog bir türlü kurulamamaktadır. Bunun acı bir sonucu olarak bugün üniversitelerimizde yapılan birçok araştırma sadece araştırma yapan kişinin akademik kariyer almasına yaramakta, yine yapılan tezlerin çok büyük bir kısmı YÖK arşivi veya ilgili üniversitenin kütüphanesindeki tozlu raflarda unutulup gitmektedir. Bu durum bir yandan kalkınma çabası içinde olan, diğer yandan ise, eğitim ve bilime yeterli miktarda malî destek bulmada zorlanan ülkemiz için büyük bir israftır. Bu durum aynı zamanda ısrarla araştırma eksikliğinden ve elde yeterli veri olmadığından yakının idarî makamlarda bulunan kişilerin içinde buldukları çelişkiyi yansıtmaları açısından da düşündürücüdür. Bunun ortadan kalkması için ilgili kurum ve kuruluşlar (örneğin, valilik, kaymakamlık ve belediyeler) buldukları çevrede ihtiyaç duydukları araştırmaları tespit ederek üniversitelere bildirmeli ve yapılacak araştırmalar bu talebe göre şekillenmelidir. Çanakkale'nin ihtiyaç duyduğu bilgi ve veriler için Çanakkale 18 Mart Üniversitesi bunu yapabilecek ve ihtiyaçlara cevap verebilecek durumdadır. Özellikle üniversite bünyesinde uzmanlık alanlarına göre araştırma merkezleri kurularak ihtiyaç duyulan araştırmalar bu merkezlere sipariş edilmeli ve yaptırılmalıdır.

3. Ülkemizde hızlı bir iç göç trafiği yaşanmakta, köyler boşalmakta, şehirler ise baş edemeyecekleri kadar büyük insan yığılıları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum Çanakkale'nin ilçe ve köylerinde de görülmektedir. Bu nedenle, *her yerin kendine has bir potansiyeli olduğu* varsayımından yola çıkılarak mikro ölçekte bu potansiyeli ortaya çıkaracak projelere öncelik verilmelidir. Yörelere bazında gelir gider dengesi gözetilmelidir. Geliri giderinden fazla olan yerlerin göç alacağı, geliri giderinden az olan yerlerin ise göç vereceği gerçeğinden yola çıkılarak, öncelik her bir yöre için gelir arttırıcı öneriler getiren ve uygulama imkânı bulunan projelere verilmeli, bu tür araştırmalar teşvik edilmeli ve bunlara maddî ve manevî destek sağlanmalıdır. Yapılan araştırmalar sonunda gelişme potansiyeli olmadığı görülen yörelere gereksiz yere yatırım teşvikleri verilerek ulusal sermaye heba edilmemeli, buna karşılık potansiyeli olan yerlere ise her türlü destek verilerek buraların önü açılmalıdır. Böylece daha dengeli ve bilimsel temele oturan bir kalkınma modeli ortaya çıkacaktır.

